

Дослідження також засвідчило, що виявлені фактори (задоволення компенсаційним пакетом, наявність умов для професійного та кар'єрного зростання, ставлення керівництва компанії до працівників) на 62,6 % пояснюють варіації оцінки працівниками бренду роботодавця, тому подальші дослідження мають бути спрямовані на виявлення інших значущих факторів, які впливають на сприйняття найманими працівниками бренду роботодавця.

Потребують подальшого дослідження також питання визначення найбільш значущих факторів формування позитивного бренду роботодавця серед зовнішньої цільової аудиторії, зокрема осіб, які навчаються, кандидатів на вакантні посади, працівників, які зайняті на підприємствах – конкурентах. Потребує також опрацювання інструментарій просування бренду роботодавця на ринку праці та формування лояльності до бренду роботодавця співробітників підприємства.

Список використаних джерел

1. Ambler T. The employer brand / T. Ambler, S. Barrow // The Journal of Brand Management – 1996. – № 4. – P. 185–206. <https://doi.org/10.1057/bm.1996.42>.

2. Barrow S. The employer brand: bringing the best of brand management to people at work / S. Barrow, R. Mosley. – New York: John Wiley & Sons, 2005. – 214 p. <https://doi.org/10.1177/097215091101200215>.

3. Edwards M.R. Employer Branding: Developments and Challenges / M.R. Edwards // Managing Human Resources: Human Resource Management in Transition. – New York: John Wiley & Sons, 2012. – P. 389–410.

4. Martin G. Corporate reputations, branding and people management: a strategic approach to HR / G. Martin, S. Hetrick. – Oxford: Butterworth-Heinemann, 2006. – 400 p. <https://doi.org/10.1016/b978-0-7506-6950-4.50011-9>.

5. Minchington B. Employer brand leadership: A global perspective collective / B. Minchington. – Collective Learning Australia, 2010. – 250 p.

6. Sartain L. Brand from the inside: eight essentials to emotionally connect your employees to your business / L. Sartain, M. Schumann. – San Francisco: John Wiley & Sons, 2006. – 272 p.

7. Бруківська О. HR-бренд. 5 шагов к успеху вашей компании / О. Бруківская, Н. Осовицкая. – СПб.: Питер, 2011. – 272 с.

8. Єріна А.М. Статистика: підручник / А.М. Єріна, З.О. Пальян. – К.: КНЕУ, 2010. – 351 с.

9. Економіко-математичне моделювання: навч. посібник / [В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний, О.Д. Шарипов та ін.]; за заг. ред. В.В. Вітлінського. – К.: КНЕУ, 2008. – 536 с.

Надійшла до редколегії 26.12.16

Date of editorial approval 14.01.17

Author's declaration on the sources of funding of research presented in the scientific article or of the preparation of the scientific article: budget of university's scientific project

С. Цимбалюк, д-р екон. наук, доц.

ГВУЗ "Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана", Київ, Україна

АНАЛИЗ ФАКТОРОВ ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗИТИВНОГО БРЕНДА РАБОТОДАТЕЛЯ СРЕДИ ВНУТРЕННЕЙ ЦЕЛЕВОЙ АУДИТОРИИ

Сформулированы концептуальные положения, раскрывающие сущность понятия "бренд работодателя". Установлено наличие связи между брендом работодателя и уровнем удовлетворенности работников компенсационным пакетом, условиями труда, наличием условий для профессионального и карьерного роста и отношением руководства компании к сотрудникам. По результатам исследования построена регрессионная модель зависимости бренда работодателя от факторных признаков.

Ключевые слова: имидж; бренд работодателя; целевая аудитория; внутренняя целевая аудитория.

S. Tsybalyuk, Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor
Vadym Hetman Kyiv National Economic University, Kyiv, Ukraine

ANALYSIS OF FACTORS OF POSITIVE EMPLOYER BRAND FORMATION AMONG THE INTERNAL TARGET AUDIENCE

Conceptual provisions that reveal the essence of the "employer brand" notion have been formulated. The connectivity between employer brand and the level of employees satisfaction of remuneration and work environment, availability of conditions for professional and career development, attitude of company management to employees has been established. Based on the research findings regression model of dependency of employer brand on factor characteristics has been developed.

Keywords: image; employer brand; target audience; internal target audience.

References (in Latin): Translation / Transliteration/ Transcription

1. Ambler, T., Barrow, S., 1996. The Employer Brand. The Journal of Brand Management, 4, pp.185–206. <https://doi.org/10.1057/bm.1996.42>.
2. Barrow, S., Mosley, R., 2005. The Employer Brand: Bringing the Best of Brand Management to People at Work. New York: John Wiley & Sons, 214 p. <https://doi.org/10.1177/097215091101200215>.
3. Edwards, M.R., 2012. Employer Branding: Developments and Challenges. Managing Human Resources: Human Resource Management in Transition. New York: John Wiley & Sons, pp. 389–410.
4. Martin, G., Hetrick, S., 2006. Corporate reputations, branding and people management: a strategic approach to HR. Oxford: Butterworth-Heinemann, 400 p. <https://doi.org/10.1016/b978-0-7506-6950-4.50011-9>.
5. Minchington, B., 2010. Employer brand leadership: A global perspective collective. Collective Learning Australia, 250 p.
6. Sartain, L., Schumann, M., 2006. Brand from the inside: eight essentials to emotionally connect your employees to your business. San Francisco: John Wiley & Sons, 272 p.
7. Бруківська О., Осовицкая, Н., 2011. HR-бренд. 5 Steps to the success of your company. Piter: St. Petersburg, 272 p.
8. Yerina, A.M., Pal'yan, Z.O., 2010. Statistics: Textbook. Kyiv: Vadym Hetman Kyiv National Economic University, 351 p.
9. Vitlinskyy, V.V., Nakonechnyy, S.I., Sharapov, O.D., 2008. Mathematical Modelling in Economics: Textbook. Kyiv: Vadym Hetman Kyiv National Economic University, 536 p.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2017; 1(190): 46-51

УДК 368

JEL Classification: G22

DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2017/190-17>

А. Шолойко, канд. екон. наук, ст. наук. співроб., доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ВИБІР СТРАХОВИКОМ ПРІОРИТЕТНОГО ВИДУ СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У статті обґрунтовано вибір страховиком пріоритетного виду страхування в умовах невизначеності, використовуючи теорію ігор і критерії прийняття рішень. Розроблено пропозиції для досліджуваної страхової компанії відносно вибору пріоритетного виду страхування. З'ясовано переваги і недоліки використання теорії ігор у сфері вибору страховиком пріоритетного виду страхування. Визначено, що теорію ігор доцільно поєднувати з іншими методами для одержання більш точного результату.

Ключові слова: страховик, вид страхування, невизначеність, критерії прийняття рішень.

Вступ. В умовах невизначеності та непередбачуваності умов функціонування будь-якого суб'єкта господарювання, зокрема страховика, постає питання щодо

обґрунтування ним на майбутню перспективу пріоритетних видів страхування. Для цього страховиком здійснюється оцінка результативності видів страхування з

метою визначення збиткових та прибуткових серед них. Найчастіше соціально-орієнтовані види страхування, наприклад, медичне страхування вирізняється зростанням збитковості, оскільки страхуються переважно ті, що часто хворіють. Однак страховику недоцільно відмовлятися від здійснення такого виду страхування з огляду на його суспільну значимість, а відтак важливо, щоб у портфелі страхової компанії був для збалансування більш прибутковий вид страхування. Також для вирішення окреслених завдань страховиком, як правило, проводяться маркетингові дослідження щодо вивчення потреб споживачів у страхових послугах тощо. При цьому важливо також враховувати умови зовнішнього середовища, в яких працює страхова компанія, та доходи і витрати, які вона одержує за різних умов. Дані чинники допомагає врахувати теорія ігор, яка наразі не так часто використовується страховиками порівняно з іншими методами. А тому існує необхідність у більш детальному вивченні її застосування.

Мета статті полягає в обґрунтуванні вибору страховиком пріоритетного виду страхування в умовах невизначеності, використовуючи теорію ігор.

Завдання роботи покликані досягти мети дослідження та полягають у:

- визначенні пріоритетного виду страхування на основі побудови матриці вигравів і програвів для СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" і застосуванні критеріїв прийняття рішень в умовах невизначеності;
- розробці пропозицій відносно вибору страховиком пріоритетного виду страхування на основі одержаних результатів дослідження;
- з'ясуванні переваг і недоліків використання теорії ігор у сфері вибору страховиком пріоритетного виду страхування.

Об'єкт дослідження: види страхування СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ".

Предмет дослідження: теоретичні та прикладні положення щодо вибору страховиком пріоритетного виду страхування в умовах невизначеності за допомогою теорії ігор.

Огляд літератури. Здійснення вибору страховиком щодо різних аспектів його діяльності досліджували відомі вітчизняні та зарубіжні вчені, а саме: різноманітні питання щодо вибору інвестиційних стратегій страхових компаній висвітлювали Емс П. і Хаберман С. (Emms P. & Haberman S.) [1], Пікус Р.В. і Нестерова Д.С. [2]; щодо маркетингових стратегій страховика – Дойлі П. і Стерн Ф. (Doyle P. & Stern Ph.) [3], Сабірова А.Е. [4]; щодо інших видів стратегій – Сухоруков М. [5] і Тейлор Дж. (Taylor G.) [6] та інші. Разом із тим недостатньо розкритими

залишаються питання вибору страховиком пріоритетного виду страхування в умовах невизначеності за допомогою апарату теорії ігор.

Методологія дослідження. Для проведення дослідження обрано вітчизняну ризикову страхову компанію "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ", яка працює на ринку з 1993 р. і нараховує 37 філіалів у різних регіонах України [7, с. 24-25]. Дана компанія здійснює такі види страхування як: добровільне та обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів; добровільне страхування наземних транспортних засобів (КАСКО); добровільне страхування вантажів і багажу; страхування майна від вогню та стихійних явищ, а також від інших ризиків; добровільне страхування здоров'я на випадок хвороби; добровільне медичне страхування (ДМС); страхування від нещасних випадків. Оскільки компанія не витрачає більше, ніж заробляє, то рівень здійснення страхових відшкодувань за вказаними видами страхування протягом 2009-2015 рр., як правило, не перевищував відповідно 50% і 40%; 70%; 1%; 40% і 90%; 50%; 60%; 30% [8].

Для визначення серед окреслених видів страхування пріоритетних за різних умов зовнішнього середовища використано теорію ігор, а саме ігри з природою. Протягом досліджуваного періоду 2008-2015 рр. компанія функціонувала в чотирьох станах зовнішнього середовища (стани природи):

- 1) період світової фінансової кризи (2008-2009 рр.);
- 2) посткризовий період (2010-2011 рр.);
- 3) період до економічної та політичної кризи в Україні (2012-2013 рр.);
- 4) період економічної та політичної кризи в Україні (2014-2015 рр.).

У зв'язку з відсутністю даних щодо прибутків і збитків за видами страхування, для СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" були складені матриці вигравів (одержані валові страхові премії) і матриці програвів (здійснені валові страхові відшкодування). Вибір пріоритетного виду страхування на основі складених матриць було здійснено за допомогою таких критеріїв прийняття рішень в умовах невизначеності, як: критерій Вальда, критерій Севіджа, критерій оптимізму, критерій песимізму, критерій Гурвіца, критерій Бернуллі-Лапласа, який для даної ситуації з огляду на однакову вірогідність станів зовнішнього середовища ($p_1=p_2=p_3=p_4=1/4$) співпадає з критерієм Байєса.

Основні результати. Узагальнення даних щодо одержаних валових страхових премій за видами страхування СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" дало змогу скласти наступну матрицю вигравів (табл. 1).

Таблиця 1. Матриця вигравів СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ"

Вид страхування	Період світової фінансової кризи	Посткризовий період	Період до економічної та політичної кризи в Україні	Період економічної та політичної кризи в Україні
Добровільне страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів	0,0	67,6	130,9	66,6
Добровільне страхування наземних транспортних засобів (КАСКО)	4170,9	10969,0	14610,3	7194,1
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів	23598,9	46242,6	62524,6	61879,7
Добровільне страхування вантажів і багажу	0,0	461,4	888,0	311,2
Добровільне страхування здоров'я на випадок хвороби	0,0	14649,6	20012,8	10017,8
Страхування від нещасних випадків	6683,0	18960,4	26838,6	14403,0
ДМС*	14211,0	34265,3	40290,6	22236,8
Страхування майна від вогню та стихійних явищ	1600,2	4257,0	4748,2	3036,3
Добровільне страхування майна (інше)	6606,2	1418,9	1850,3	410,2

*В 2009-2010 рр. дані лише щодо добровільного страхування медичних витрат туристів.

За даними табл. 1 можна зробити висновок, що найбільші обсяги страхових премій СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" одержала в період до економіко-політичної кризи в Україні, тоді як під час зазначеної кризи показники за всіма видами страхування стали нижчими, ніж у період після світової фінансової кризи.

Застосувавши відповідні критерії прийняття рішень в умовах невизначеності до матриці виграшів (табл. 1), одержуємо відповідні значення, що свідчать про доцільність обрання пріоритетного виду страхування на майбутнє (табл. 2).

Таблиця 2. Результати застосування критеріїв прийняття рішень в умовах невизначеності для матриці виграшів СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ"

Вид страхування	Критерій Вальда (maxmin)	Критерій оптимізму (maxmax)	Критерій песимізму (minmin)	Критерій Бернуллі-Лапласа та Байєса	Критерій Гурвіца (песимізму-оптимізму) при $\alpha=0,5^{**}$
Добровільне страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів	0,0	130,9	0,0*	66,3	72,7
Добровільне страхування наземних транспортних засобів (КАСКО)	4170,9	14610,3	4170,9	9236,1	9970,6
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів	23598,9*	62524,6*	23598,9	48561,5*	45224,3*
Добровільне страхування вантажів і багажу	0,0	888,0	0,0	415,2	493,3
Добровільне страхування здоров'я на випадок хвороби	0,0	20012,8	0,0	11170,1	11118,2
Страхування від нещасних випадків	6683,0	26838,6	6683,0	16721,3	17880,6
ДМС	14211,0	40290,6	14211,0	27750,9	28699,7
Страхування майна від вогню та стихійних явищ	1600,2	4748,2	1600,2	3410,4	3349,1
Добровільне страхування майна (інше)	410,2	6606,2	410,2	2571,4	3852,4

* – це найбільш доцільний вид страхування згідно з критерієм.

** – результат представлено лише для $\alpha=0,5$, однак розрахунки показали, що при будь-якому значенні ступеня оптимізму α , рекомендація щодо вибору виду страхування не зміниться.

Джерело: розраховано автором.

З результатів розрахунків, які представлено в табл. 2, видно, що за більшістю критеріїв домінує обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів, так як саме цей вид страхування забезпечує найбільші обсяги надходжень валових страхових премій. Це пояснюється обов'язковим характером участі в даному виді страхування з боку власників транспортних засобів, оскільки у разі нестрахування штрафи за відсутність страхового полісу значно перевищують розмір страхового платежу. З іншого погляду більшість страховальників з власного досвіду переконалися у корисності та необхідності даного виду страхування, оскільки не кожний водій фінансово спро-

можний відшкодувати збитки потерпілим. Разом із тим, з метою диверсифікації страхової діяльності за видами страхування СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" повинна більш активно розвивати наявні в страховому портфелі види страхування, а також запроваджувати нові.

Далі побудуємо матрицю програшів для СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ", щоб співставити результати щодо вибору пріоритетного виду страхування. Оскільки валові страхові відшкодування – це випадкова величина, то недоцільно трансформувати матрицю виграшів у матрицю програшів, а слід скласти матрицю програшів на основі даних щодо здійснених валових страхових відшкодувань за видами страхування (табл. 3).

Таблиця 3. Матриця програшів СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ"

Вид страхування	Період світової фінансової кризи	Посткризовий період	Період до економічної та політичної кризи в Україні	Період економічної та політичної кризи в Україні
Добровільне страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів	0,0	31,2	54,3	31,4
Добровільне страхування наземних транспортних засобів (КАСКО)	1323,4	3955,9	6471,5	4484,8
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів	5999,4	14767,7	24541,5	19003,4
Добровільне страхування вантажів і багажу	0,0	0,0	3,6	0,0
Добровільне страхування здоров'я на випадок хвороби	0,0	7026,4	9396,6	4215,0
Страхування від нещасних випадків	1558,0	5155,8	7677,3	3585,3
ДМС*	8114,8	16808,2	18114,4	8728,5
Страхування майна від вогню та стихійних явищ	131,2	879,3	641,3	5073,7
Добровільне страхування майна (інше)	2910,4	1010,8	1234,7	316,5

*В 2009-2010 рр. дані лише щодо добровільного страхування медичних витрат туристів.

Джерело: складено автором на основі [8].

За даними табл. 3 видно, що за більшістю видів страхування найбільші обсяги валових страхових відшкодувань здійснюються в найсприятливіший для страхової компанії період, тобто до економіко-політичної кризи в Україні і саме в цей період СК "АСКО-ДОНБАС

ПІВНІЧНИЙ" одержала значні надходження страхових платежів. Цей факт свідчить про те, що страхові відшкодування, як правило, здійснюються за рахунок нових надходжень страхових платежів, а не за рахунок одержаних доходів від розміщення страхових резервів,

як це відбувається в провідних країнах світу з високорозвиненими фінансовими ринками.

Застосувавши відповідні критерії прийняття рішень в умовах невизначеності для матриці програшів

(табл. 3), одержуємо наступні результати щодо пріоритетного виду страхування на майбутнє (табл. 4).

Таблиця 4. Результати застосування критеріїв прийняття рішень в умовах невизначеності для матриці програшів СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ"

Вид страхування	Критерій Севіджа (minmax)	Критерій оптимізму (minmin)	Критерій песимізму (maxmax)	Критерій Бернуллі-Лапласа та Байєса	Критерій Гурвіца (песимізму-оптимізму) при $\alpha=0,5^{**}$
Добровільне страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів	54,3	0,0*	54,3	29,2	24,1
Добровільне страхування наземних транспортних засобів (КАСКО)	6471,5	1323,4	6471,5	4058,9	3611,4
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів	24541,5	5999,4	24541,5*	16078,0	14240,3
Добровільне страхування вантажів і багажу	3,6*	0,0*	3,6	0,9*	1,6*
Добровільне страхування здоров'я на випадок хвороби	9396,6	0,0*	9396,6	5159,5	4176,3
Страхування від нещасних випадків	7677,3	1558,0	7677,3	4494,1	4277,7
ДМС	18114,4	8114,8	18114,4	12941,5	12559,1
Страхування майна від вогню та стихійних явищ	5073,7	131,2	5073,7	1681,4	2327,9
Добровільне страхування майна (інше)	2910,4	316,5	2910,4	1368,1	1469,3

* – це найбільш доцільний вид страхування згідно з критерієм.

** – результат представлено лише для $\alpha=0,5$, однак розрахунки показали, що при будь-якому значенні ступеня оптимізму α , рекомендація щодо вибору виду страхування не зміниться.

Джерело: розраховано автором.

З результатів розрахунків, які представлено в табл. 4, видно, що за більшістю критеріїв домінує добровільне страхування вантажів і багажу, оскільки саме за цим видом страхування здійснюються найменші обсяги страхових відшкодувань, але разом із тим, і цей вид страхування забезпечує СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" одні з найменших надходжень валових страхових премій. До подібних видів страхування можна ще віднести добровільне страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів. Лише за критерієм песимізму вибір виду страхування співпав із результатами застосування критеріїв до матриці виграшів. Тобто, якщо обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів забезпечує найбільші надходження страхових платежів, то у зв'язку з великою кількістю страхових випадків через високу частоту

настання дорожньо-транспортних пригод, саме за цим видом здійснюються найбільші виплати страхових відшкодувань. Даний факт свідчить про несприятливий відбір у страхуванні, коли у переважній більшості випадків страхуються ті, з ким найвірогідніше може настати страховий випадок.

Вищезазначене вказує на те, що матриці виграшів і програшів доцільніше складати не для всіх видів страхування одночасно, а поділивши їх на групи за певними ознаками. Так, на останню позицію в страховому портфелі СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" посідають особисті види страхування: добровільне страхування здоров'я на випадок хвороби, страхування від нещасних випадків, добровільне медичне страхування. У зв'язку з цим застосуємо критерії прийняття рішень в умовах невизначеності лише для матриці виграшів і програшів з особистих видів страхування (табл. 5).

Таблиця 5. Результати застосування критеріїв прийняття рішень в умовах невизначеності для матриці виграшів і програшів з особистих видів страхування СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ"

Вид страхування	Критерій Вальда (maxmin)	Критерій оптимізму (maxmax)	Критерій песимізму (minmin)	Критерій Бернуллі-Лапласа та Байєса	Критерій Гурвіца (песимізму-оптимізму) при $\alpha=0,5^{**}$
Для матриці виграшів з особистих видів страхування					
Добровільне страхування здоров'я на випадок хвороби	0,0	20012,8	0,0*	11170,1	11118,2
Страхування від нещасних випадків	6683,0	26838,6	6683,0	16721,3	17880,6
ДМС	14211,0*	40290,6*	14211,0	27750,9*	28699,7*
Для матриці програшів з особистих видів страхування					
Стратегія страховика щодо виду страхування	Критерій Севіджа (minmax)	Критерій оптимізму (minmin)	Критерій песимізму (maxmax)	Критерій Бернуллі-Лапласа та Байєса	Критерій Гурвіца (песимізму-оптимізму) при $\alpha=0,5^{**}$
Добровільне страхування здоров'я на випадок хвороби	9396,6	0,0*	9396,6	5159,5	4176,3
Страхування від нещасних випадків	7677,3*	1558,0	7677,3	4494,1*	4277,7*
ДМС	18114,4	8114,8	18114,4*	12941,5	12559,1

* – це найбільш доцільний вид страхування згідно з критерієм.

** – результат представлено лише для $\alpha=0,5$, однак розрахунки показали, що при будь-якому значенні ступеня оптимізму α , рекомендація щодо вибору виду страхування не зміниться.

Джерело: розраховано автором.

З розрахунків, які представлені в табл. 5, видно, що у випадку застосування критеріїв прийняття рішень в умовах невизначеності для матриці виграшів з особистих видів страхування домінуючим видом страхування є добровільне медичне страхування, що забезпечує СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" найбільші надходження страхових премій. Тоді як застосування відповідних критеріїв до матриці програшів показало, що пріоритетним видом страхування є страхування від

нещасних випадків, як таке, що вирізняється меншими обсягами страхових відшкодувань порівняно зі страхуванням здоров'я. Але знову ж таки, враховуючи принцип диверсифікації та різні потреби споживачів, страховику доцільно розвивати всі наявні види особистого страхування.

Узагальнення результатів щодо вибору СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" пріоритетних видів страхування представлено в табл. 6.

Таблиця 6. Узагальнення результатів щодо вибору СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" пріоритетних видів страхування

Вид страхування	Кількість рекомендацій за різними критеріями			
	Матриця виграшів	Матриця програшів	Матриця виграшів з особистих видів страхування	Матриця програшів з особистих видів страхування
Добровільне страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів	1	1	x	x
Добровільне страхування наземних транспортних засобів (КАСКО)	0	0	x	x
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів	4	1	x	x
Добровільне страхування вантажів і багажу	0	4	x	x
Добровільне страхування здоров'я на випадок хвороби	0	1	1	1
Страхування від нещасних випадків	0	0	0	3
ДМС	0	0	4	1
Страхування майна від вогню та стихійних явищ	0	0	x	x
Добровільне страхування майна (інше)	0	0	x	x

Джерело: розроблено автором.

За даними табл. 6 видно, що найбільш пріоритетними видами страхування для СК "АСКО-ДОНБАС ПІВНІЧНИЙ" є:

- 1) обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів;
- 2) добровільне страхування вантажів і багажу;
- 3) страхування від нещасних випадків;
- 4) добровільне медичне страхування.

В результаті проведених розрахунків ніяк не проявилися інші майнові види страхування, крім страхування вантажів і багажу, відповідно і для даних видів страхування доцільно було б скласти окремі матриці виграшів і програшів. Більше того результати діяльності різних філій також можуть суттєво відрізнятися, з огляду на що розглянутий підхід слід застосувати не тільки на рівні всієї компанії, а й на рівні філій.

Висновки. Застосування теорії ігор для визначення страховиком пріоритетного виду страхування має свої переваги та недоліки. До переваг слід віднести відносну простоту та доступність методу, врахування різних станів зовнішнього середовища, можливість одночасного порівняння різних видів страхування. Серед недоліків методу можна виділити неврахування принципу диверсифікації діяльності страховика та деяку суперечність у результатах, одержаних на основі матриці виграшів, яка була складена за даними щодо страхових премій, і матриці програшів, що була складена на основі даних про страхові відшкодування. У зв'язку з цим критерії прийняття рішень в умовах невизначеності слід застосовувати не тільки для компанії в цілому, а й для філій, не лише для всіх видів страхування одночасно, а й групуючи їх за різними ознаками, наприклад, за рівнем виплат чи за галузями, а саме: на майнові, особисті види страхування (обов'язкові та добровільні) і страхування відповідальності (обов'язкове та добровільне). Можна застосувати й інші ознаки для групування, врахувавши поведінку споживачів страхових послуг, яка як було з'ясовано, відрізняється для обов'язкових видів страхування, коли можуть бути штрафні санкції за нестрахування, і доброві-

льних видів страхування, для яких таких штрафних санкцій немає, і відповідно не такі сильні стимули для укладення договору страхування. З огляду на зазначене, теорію ігор доцільно поєднувати з використанням інших методів щодо визначення пріоритетних видів страхування для одержання більш точних результатів.

Дискусія. Наразі застосування теорії ігор у страхуванні є досить перспективним. На противагу іграм з природою, коли страховик має справу зі станами зовнішнього середовища, для дослідження поведінки споживачів страхових послуг чи основних конкурентів на ринку можна використовувати парні ігри. Це дасть змогу більш детально вивчити вирішення конфлікту інтересів між страховиком, який прагне одержати більші обсяги страхових платежів, а виплатити менші обсяги страхових відшкодувань і страхувальником, який при найменшій ціні страхової послуги хотів би одержати найбільший обсяг страхового захисту. Конфлікт інтересів присутній і між страховиками щодо збільшення кількості постійних клієнтів, частки ринку тощо. Якщо на ринку присутні об'єднання страховиків у різні групи, то доцільним буде застосування кооперативних ігор.

Список використаних джерел

1. Emms P. Asymptotic and numerical analysis of the optimal investment strategy for an insurer / Emms P., Haberman S. // Insurance: Mathematics and Economics. – 2007. – Volume 40. – № 1. – P. 113–134. <http://dx.doi.org/10.1016/j.insmatheco.2006.03.003>
2. Пікус Р.В. Ефективність інвестиційної стратегії страхових компаній в Україні / Пікус Р.В., Нестерова Д.С. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2015. – № 168. – С. 6-12. DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/168-3/1>
3. Doyle P. Marketing management and strategy / Doyle P., Stern P. – fourth edition. London: Prentice Hall, 2006. – 464 p.
4. Сабірова А.Е. Використання портфельного аналізу при розробці маркетингової стратегії страховика / Сабірова А.Е. // Економіка та держава. – 2014. – № 1. – С. 79-82.
5. Сухоруков М. Стратегія регіональної діяльності страховщика / Сухоруков М. // Страховое дело. – 2006. – № 4. – С. 16-21.
6. Taylor G.C. Underwriting strategy in a competitive insurance environment / Taylor G.C. // Insurance: Mathematics and Economics. – 1986. – Volume 5. – № 1. – P. 59-77. [http://dx.doi.org/10.1016/0167-6687\(86\)90009-0](http://dx.doi.org/10.1016/0167-6687(86)90009-0)

7. Матушевский Е. Развивать новые территории / Матушевский Е. // Украинский страховой клуб. – 2016. – Ч. 2. – С. 24-26.
 8. Рейтинг страховых компаний Украины [Электронный ресурс] // Фориншурер: [сайт]. – Режим доступа: <http://forinsurer.com/ratings/nonlife/>
 Надійшла до редколегії 08.01.17
 Date of editorial approval 19.01.17

Author's declaration on the sources of funding of research presented in the scientific article or of the preparation of the scientific article: budget of university's scientific project

А. Шолойко, канд. экон. наук, ст. науч. сотр., доц.
 Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ВЫБОР СТРАХОВЩИКОМ ПРИОРИТЕТНОГО ВИДА СТРАХОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ

В статье обоснован выбор страховщиком приоритетного вида страхования в условиях неопределенности, используя теорию игр и критерии принятия решений. Разработаны предложения для исследуемой страховой компании относительно выбора приоритетного вида страхования. Выяснено преимущества и недостатки использования теории игр в сфере выбора страховщиком приоритетного вида страхования. Определено, что теорию игр целесообразно сочетать с другими методами для получения более точного результата.

Ключевые слова: страховщик, вид страхования, неопределенность, критерии принятия решений.

A. Sholoiko, PhD in Economics, Senior Researcher, Associate Professor
 Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

INSURER'S CHOICE OF THE PRIORITY TYPE OF INSURANCE UNDER UNCERTAINTY

Insurer's choice of the priority type of insurance under uncertainty using game theory and decision-making criteria is grounded. The priority types of insurance for investigated insurance company are identified. These are such types of insurance: compulsory insurance of civil liability of owners of vehicles; voluntary cargo and luggage insurance; accident insurance; voluntary medical insurance. The advantages and disadvantages of using game theory in the field of determination of priority types of insurance for insurer are found. The advantages include the relative simplicity and availability of the method, taking into account the different states of the environment, simultaneous comparison of different types of insurance. The advantages include ignoring the principle of diversification of the insurance activity and some contradiction in the results obtained from the gains matrix based on insurance premiums and loss matrix based on insurance payments. That is why it is better to compile matrix not for all types of insurance but for some groups such as property insurance, liability insurance etc. It is also necessary to combine game theory and other methods to reach more precise results.

Keywords: insurer, type of insurance, uncertainty, decision-making criteria.

References (in Latin): Translation / Transliteration/ Transcription

- Emms, P. and Haberman, S., 2007. Asymptotic and numerical analysis of the optimal investment strategy for an insurer. *Insurance: Mathematics and Economics*, 40(1) pp. 113–134. <http://dx.doi.org/10.1016/j.insmatheco.2006.03.003>
- Pikus, R.V. and Nesterova, D.S., 2015. Efficiency of the Investment Strategy of the insurance companies in Ukraine. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics*. 168, pp. 6-12. <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/168-3/1>
- Doyle, P. and Stern, P., 2006. *Marketing management and strategy*. 4th ed. London: Prentice Hall.
- Sabirova, A.E. 2014. Portfolio analysis application in development of marketing strategy of the insurance company. *Economy and State*. 1, pp. 79-82.
- Suhorukov, M. 2006. The strategy of regional activity of the insurer. *Strahovoe delo*. 4, pp. 16-21.
- Taylor, G.C. 1986. Underwriting strategy in a competitive insurance environment. *Insurance: Mathematics and Economics*.5(1) pp. 59-77. [http://dx.doi.org/10.1016/0167-6687\(86\)90009-0](http://dx.doi.org/10.1016/0167-6687(86)90009-0)
- Matushevskiy, Ie. 2016. Develop new territories. *Ukrainian insurance club*. 2, pp. 24-26.
- Forinsurer. 2017. *Rating of insurance companies of Ukraine*. [online] Available at: <http://forinsurer.com/ratings/nonlife/> (Accessed 6 February 2017).

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2017; 1(190): 51-56

УДК 330.3

JEL Classification: O47

DOI: [dx.doi.org/ 10.17721/1728-2667.2017/190-1/8](http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2017/190-1/8)

POLICY PAPER

Г. Харламова, канд. экон. наук, доц.
 Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПЕРСПЕКТИВА 2030 ДЛЯ УКРАЇНИ: БЕЗПЕКА МАЙБУТНЬОГО

*"Want of foresight, unwillingness to act when action would be simple and effective, lack of clear thinking, confusion of counsel until the emergency comes, until self-preservation strikes its jarring gong – these are the features which constitute the endless repetition of history."
 – Winston Churchill, House of Commons, May 2, 1935*

Назріло питання для України заглянути в майбутнє з позиції урахування поглядів на майбутнє, які поділяє світ та авторитетні міжнародні держави. В статті розглядається можливість навігації до 2030 року в аспекті економічної, екологічної, демографічної та інвестиційної безпеки.

Ключові слова: безпека, Україна, ризики, сценарії 2030.

Вступ. Трансформація будь-якої країни є амбітним і складним процесом, який повинен починатися з глибокого розуміння минулого і неупередженості щодо майбутнього. У світі 2030 року нездатність країни реагувати оперативнo і доцільно на події як очікувані, так і несподівані, буде коштувати високу ціну. У контексті безпеки, де такі витрати вимірюються в координатах національних інтересів, цінностей і громадської безпеки, всі зу-

силля повинні бути спрямовані на вирівнювання функції держави і спрощення процесів прийняття рішень.

Літературний огляд. Фактори, які мають формувати МАЙБУТНЄ для України не можуть йти в розріз з світовими тенденціями [1]. На сьогодні магістральним напрямом, який заданий всім країнам світу, є Основні світові цілі 2030 (ООН) (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development) [2-3], які заклада-